

PRITARTA

Jonavos rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos 7 d.
potvarkiu Nr. 1B-486

PATVIRTINTA

Jonavos „Lietavos“ pagrindinės
mokyklos direktoriaus
2025 m. liepos 7 d.
įsakymu Nr. V-187

JONAVOS „LIETAVOS“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS UPNINKŲ SKYRIAUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

2025 m.

TURINYS

I. SKYRIUS. BENDROSIO NUOSTATOS.....	3
Požiūris į vaiką ir ugdymą(si).....	3
Ugdymą(si) grindžiančios vertybės.....	4
Vaikų poreikiai.....	5
Tėvų (globėjų) ir bendruomenės poreikiai.....	6
Regiono ypatumai ir skyriaus savitumas.....	6
II. SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	7
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI.....	8
Ugdymo(si) rezultatai.....	8
IV. SKYRIUS. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS.....	10
Vaikų ugdymo(si) kontekstai.....	11
Pedagoginės strategijos, metodai.....	11
VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA IR TĘSTINUMAS.....	44

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas	Jonavos „Lietavos“ pagrindinė mokykla
Steigėjas	savivaldybės
Teisinė forma	biudžetinė įstaiga
Pagrindinė paskirtis	pagrindinės mokyklos tipo pagrindinė mokykla
Kita paskirtis	ikimokyklinis ugdymas
Adresas	Fabriko g. 10, 55111 Jonava
Ikimokyklinio ugdymo programą vykdo	Jonavos „Lietavos“ pagrindinės mokyklos Upninkų skyrius
Adresas	Šventosios g. 7, Upninkai LT-55486, Jonavos r.
Telefonas	+370 349 51961
El. paštas	lietavamokykla@gmail.com

Jonavos „Lietavos“ pagrindinės mokyklos Upninkų skyriaus (toliau – Skyrius) ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 patvirtintomis Ikimokyklinio ugdymo programų gairėmis. Programa skirta vaikams nuo 1 iki 6 metų amžiaus, siekiant užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Programa skirta visapusiškai vaikų raidai ugdyti – skatinti jų pažintinius, socialinius, emocinius, komunikacinius ir saviraiškos gebėjimus, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius ir galimybes.

Ikimokyklinio ugdymo programa skirta visapusiškai vaikų raidai ugdyti – skatinti jų pažintinius, socialinius, emocinius, komunikacinius ir saviraiškos gebėjimus, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius ir galimybes.

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikalėmis savybėmis, todėl laikomės nuostatos, jog kiekvienas vaikas yra unikalus, kūrybiškas ir vertas individualaus dėmesio. Mokytojas

pasitiki vaiko prigimtinėmis galiomis augti ir tobulėti, sudaro sąlygas šių galių plėtotėms, pripažįsta ir gerbia vaikų skirtybes bei pasiekimų įvairovę. Ugdymo procesas grindžiamas pagarba vaiko individualumui ir siekiu sukurti terpę, kurioje kiekvienas galėtų atsiskleisti savaip.

Vaikams aktyviai veikiant integruojamos įvairios ugdymo sritys – meninė, fizinė, emocinė, socialinė ir pažintinė. Mokytojas palaiko vaikų iniciatyvas, siūlo prasmingą, vaikams aktualų ugdymo turinį ir veiklas. Vaikai mokosi aktyviai, tyrinėdami, stebėdami, bandydami ir atrasdami pasaulį savo individualiu būdu bei tempu.

Vaikų grupėje puoselėjama nuomonių ir raiškos įvairovė, ugdomas gebėjimas girdėti kitą, kuriama bendradarbiavimo ir mokymosi vieniems iš kitų kultūra. Ypatingas dėmesys skiriamas vaikams, augantiems nepalankioje aplinkoje – siekiama praturtinti, išplėsti ir kompensuoti jų patirtis, užtikrinant kiekvieno vaiko sėkmę ir saviraišką ugdymo procese.

Specialistų integravimas į ugdymo procesą yra lankstus ir apgalvotas. Skyriuje dirbanti specialistų komanda – logopedas, psichologas ir muzikos mokytojas – siekia organizuoti savo veiklą taip, kad būtų išlaikytas pedagoginio proceso vientisumas.

UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Vaikų ugdymas(is) grindžiamas požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

1 pav. Ugdymą(si) grindžiamos vertybės

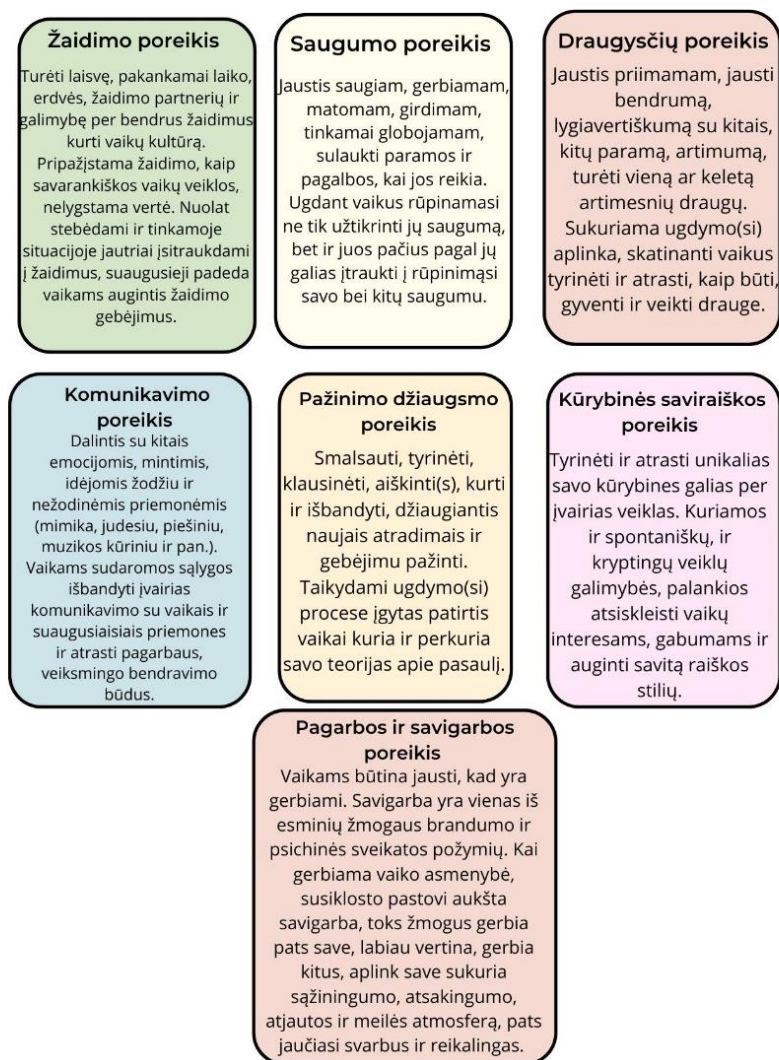
VAIKŲ POREIKIAI

Skyriuje ypatingas dėmesys skiriamas kiekvieno vaiko individualiems poreikiams. Vaikams sudaromos sąlygos jaustis saugiai, būti aktyviems, judėti, žaisti, tyrinėti, bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais, išreikšti save kūrybiškai bei jausti pripažinimą ir pagarbą.

Skyriaus aplinkoje vaikai natūraliai mokosi, sprendžia kasdien iškylančias problemas, kaupia socialinę patirtį ir ugdo įvairias kompetencijas. Čia formuojasi jų intelektualiniai bei praktiniai įgūdžiai, stiprėja pasitikėjimas savimi ir smalsumas.

Mokytojai kuria palaikančią, vaikui palankią aplinką, kurioje atsiskleidžia kiekvieno vaiko stiprybės. Siekiama pozityvaus požiūrio į kiekvieną vaiką ir užtikrinama, kad jo pagrindiniai poreikiai – saugumo, žaidimo, bendravimo, pažinimo, saviraiškos ir pripažinimo – būtų patenkinti. Ugdytiniams, esant poreikiui, teikiama kvalifikuota specialistų pagalba.

Visa tai vyksta skyriuje – aplinkoje, kurioje vaikas auga, tobulėja ir jaučiasi svarbus.

2 pav. Pagrindiniai ugdytinių poreikiai

TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Tėvai (globėjai) – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie dalyvauja vaiko ugdymo procese kaip partneriai. Tėvai ir mokytojai nuolat ieško naujų bendradarbiavimo formų, kartu rūpinasi vaikais, aptaria problemas, džiaugsmus siekiant užtikrinti ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią ir kartu besimokančią bendruomenę. Skyrius puoselėja savo tradicijas ir yra atvira vietos bendruomenės poreikiams dalyvaudama bendruomenės renginiuose, šventėse, akcijose, parodose ir pan. Sąveika su tėvais (globėjais) grindžiama nuolatinio individualių vaiko ugdymosi pasiekimų, poreikių ir galimybių aptarimu, dalijimusi informacija ir patirtimi apie vaiko ugdymą(si), daromą pažangą. Siekiama užtikrinti, kad tėvai (globėjai) aktyviai dalyvautų ugdymo procese, priimdami su vaiko ugdymu(si) susijusius sprendimus. Ugdytinių tėvai tikisi, kad vaikai skyriuje jausis jaukiai ir saugiai, išmoks bendrauti ir bendradarbiauti, taps savarankiški, plės žinias apie supančią aplinką, bus užtikrintas vaikų judėjimo poreikis, ugdomas kūrybiškumas ir saviraiška, tenkinami vaikų specialieji poreikiai, teikiama specialistų pagalba, užtikrinamas vaikų pasirengimas mokyklai. Skyrius atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai, susitaria dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės. Vyksta glaudus bendradarbiavimas su grupių mokytojais ir ugdytinių tėvais.

Reguliariai teikiama informacija apie vaiko pasiekimus, sunkumus, elgesį, stiprybes ir pažangą individualių pokalbių metu, per elektronines priemones. Bendravimui naudojame elektroninį dienyną „Mūsų darželis“, uždara grupę Facebook, elektroninį paštą, asmenines žinutes, skambučius, reguliarius susitikimus, individualius kasdienes pokalbius su ugdytinių tėveliais ir pan. Bendradarbiaujama sprendžiant iškilusius sunkumus, ieškant geriausių sprendimų su šeima.

REGIONO YPATUMAI IR SKYRIAUS SAVITUMAS

Upninkai įsikūrę Jonavos rajone, Šventosios kairiajame krante, apie 15 km į rytus nuo Jonavos. Manoma, kad vietovės vardas kilo nuo žodžio upė, nes ši teritorija yra Šventosios, Širvintos, Neries ir mažesnių upelių apsuptyje. Per seniūniją teka upelis Lietava, nuo kurio vardo, kai kurių tyrinėtojų manymu, galėjo atsirasti Lietuvos vardas. Upninkų gyvenvietė yra didžiausios Jonavos rajone seniūnijos centras ir nutolęs nuo Jonavos 25 kilometrus.

Upninkų apylinkėse gyventa nuo seno – tai liudija gausūs archeologiniai paminklai, akmens amžiaus stovyklos, išlikę piliakalniai, pilkapiai, senovės gynybiniai įtvirtinimai ir kt. Atokiau į šiaurę nuo gyvenvietės, netoli Upninkų tilto Šventosios slėnyje stovi Upninkų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia. Nuo bažnyčios į upės pusę yra nedidelis gražus parkas.

Skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupė išsiskiria jaukia, saugia ir vaikų poreikiams pritaikyta aplinka. Čia vaikai turi galimybę žaisti, tyrinėti, mokytis ir kurti. Skyriaus edukacinės aplinkos praturtintos tradiciniais sprendimais ir inovatyviomis ugdymo(si) priemonėmis. Įrengta STAEM erdvė tyrinėjimams, meniniams gebėjimams ugdyti ir lavinti. Skyriuje sudarytos geros sąlygos vaikų fizinei veiklai: multifunkcinė vaikų žaidimų aikštelė. Puoselėjamos skyriaus tradicijos akcentuojant vaikų savarankiškumą, socialinių ir emocinių gebėjimų ugdymą, kūrybiškumą bei aktyvų mokymąsi per žaidimą.

Dalis seniūnijoje gyvenančių šeimų yra socialiai remtinės, didelė bedarbių dalis, todėl įsikūrusi ikimokyklinio ugdymo grupė yra tėvams didelė pagalba ugdant vaikus, jų įgūdžius. Atsižvelgiant į vaikų ir jų tėvų poreikius bei lūkesčius, kuriamas glaudus ryšys tarp tėvų, ikimokyklinio ugdymo grupės ir mokyklos, aktyvus dalyvavimas vieni kitų gyvenime. Taip užtikrinamas ugdymo proceso tęstinumas, vaiko saugumas ir socializacijos tęstinumo dėmė tarp trijų svarbių ugdymo grandžių – ugdymo šeimoje, skyriuje ir vėliau mokykloje.

Komandinio darbo įgūdžiai padeda sėkmingai organizuoti ir vykdyti ikimokyklinio ugdymo procesą.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa parengta remiantis šiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

1. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dėmės principas 	Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida. Kiekvienas vaikas ugdosi savo tempu ir pasiekia optimalaus pagal savo potencines galias pasiekimų žingsnio.
2. Kontekstualumo principas 	Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose.
3. Žaismės principas 	Žaismingumas yra viso ugdymo(si) pagrindinis bruožas, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.
4. Integralumo principas 	Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vaikų veiklos integralumas.
5. Sociokultūrinio kryptingumo principas 	Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.
6. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas 	Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dėmę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.
7. Įtraukties principas 	Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę.
8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas 	Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.
9. Reflektyvaus ugdymo(si) principas 	Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas.
10. Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas 	Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.
11. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas	Būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turinti vaiko patirtį.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Išvelgti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius dėl jo raidos tarpsnio, individualių savybių, prigimtinių gebėjimų visumos bei socialinės ir kultūrinės aplinkos įtakos.
2. Skatinti vaiko asmeninių galių augimą – kūrybinį, emocinį, fizinį, socialinį, pažintinį, kalbinį ir bendravimo gebėjimų vystymąsi, padedant vaikui pažinti save ir atsiskleisti.
3. Lavinti vaikų kūrybiškumą, pasitelkus įvairias medžiagas, priemones, technologijas, sukuriant tinkamą aplinką kūrybai ir idėjų įgyvendinimui ugdant sėkmingai besimokantį vaiką.
4. Įgyvendinti visiems vaikams prieinamą universalaus dizaino mokymuisi prieigą, patirti sėkmę, gauti reikiamą pagalbą ir aktyviai dalyvauti bendrame ugdymo procese, pašalinant galimus ugdymosi barjerus.
5. Taikyti įvairius ugdymą(si) skatinančius kontekstus, įtraukti visus vaikus į veiklas, derinant kryptingą pedagogo veiklą su vaiko spontaniškais veiksmais, žaidimą ir kasdienę patirtį laikant neatskiriama ugdymo proceso dalimi.
6. Užtikrinti sąlygas vaikams įvairiai atskleisti savo pasiekimus ir pažangą, nuosekliai juos fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti ir aptarti kartu su tėvais (globėjais), siekiant individualios vaiko pažangos ir sėkmės ugdyme.
7. Kurti ir puoselėti tikslingą, pasitikėjimu bei pagarba grįstą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais bei socialiniais partneriais.

UGDYMO(SI) REZULTATAI

Mūsų Skyriuje vaiko ugdymasis grindžiamas nuosekliu raidos ir pasiekimų plėtojimu. Ugdymo procese dėmesys skiriamas ne tik vaikų žinioms ir gebėjimams, bet ir jų vertybinėms nuostatoms, pasaulio suvokimui bei asmeninių galių augimui. Vaikas – tai mūsų ugdymo centro ašis, o visa veikla nukreipta į septynių pagrindinių galių ugdymą: kad jis augtų pasitikintis savimi, rūpestingas, gebantis bendrauti, kūrybiškas, lankstaus mąstymo, kultūriškai jautrus ir sėkmingai besimokantis.

Ugdymo turinys mūsų Skyriuje yra grįstas penkiomis ikimokyklinio ugdymo(si) sritimis – „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“. Šiose srityse planuojamos ir įgyvendinamos veiklos apima visas 18 vaikų pasiekimų sričių, kurios laiduoja visapusišką vaiko raidą.

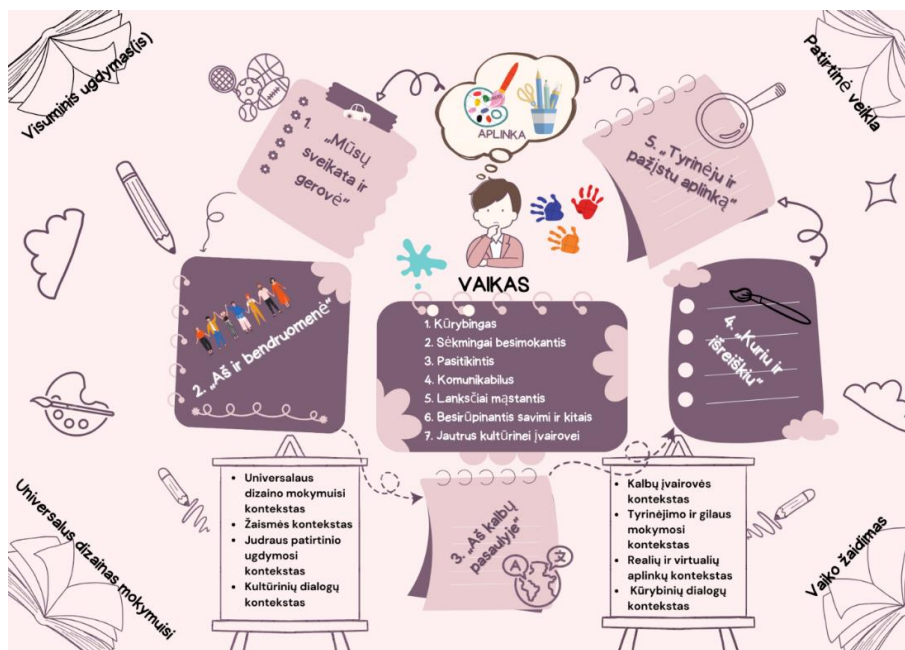
Veiklas planuojame taip, kad jos atlieptų ne tik bendruosius ugdymo tikslus, bet ir mūsų įstaigos prioritetus – ypač ugdyti kūrybišką, smalsų, iniciatyvų vaiką, pasitikintį savo jėgomis. Atsižvelgdami į mokyklos bendruomenės poreikius bei aplinkos ypatumus, kryptingai kuriame sąlygas, kuriose kiekvienas vaikas gali augti pagal savo unikalų tempą ir potencialą.

Visa ugdymo sistema įprasmina konceptualiam ugdymosi modelyje, kuriame aiškiai atspindime vaiko galias, ugdymo sritis bei pasiekimų plėtotę, užtikrindami nuoseklų ir tikslingą ugdymosi procesą. (3 pav.)

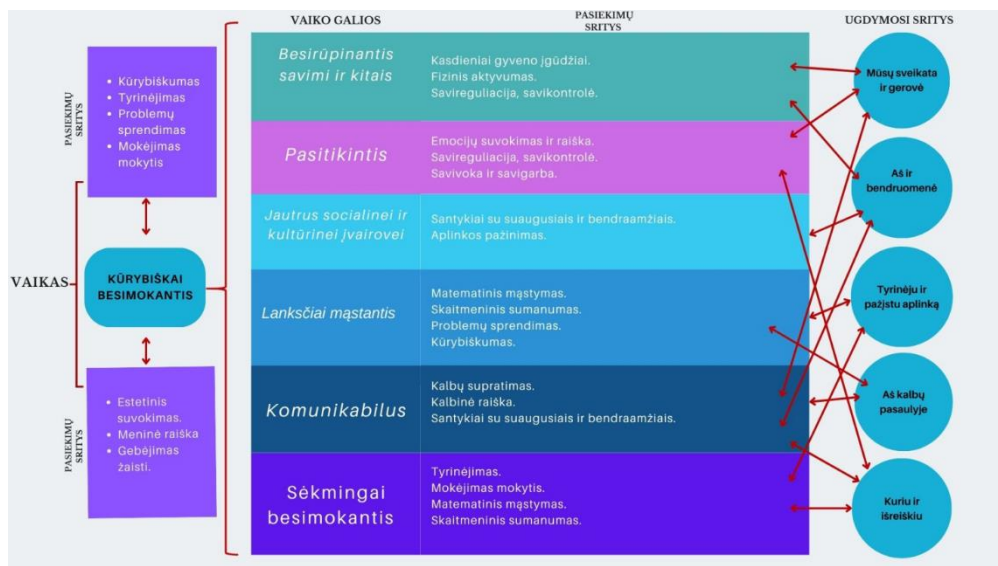
Siekdamas plėtoti vaiko galias, mokytojas kuria ugdymosi kontekstus ne tik grupėje, bet ir lauko aplinkoje ar netradicinėse erdvėse. Tokia ugdymo praktika leidžia vaikui mokytis įvairialypėje, turtingoje aplinkoje, kurioje dera žinios, patirtys ir pojūčiai.

Vadovaujamės holistiniu (visuminiu) ugdymo modeliu, kuris apima ne tik akademinius, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius vaiko gebėjimus. Įstaigos ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindą sudaro visuminis požiūris į ugdymą, universalus dizainas mokymuisi, vaikų žaidimas bei patirtinė veikla.

Visi šie elementai yra glaudžiai susiję su vaiko galiomis, ugdymo(si) sritimis, pasiekimų plėtotės kryptimis ir ugdymo kontekstais, kurie išsamiai pateikiami mūsų konceptualiam modelyje (4 pav.).

3 pav. Jonavos Lietavos pagrindinės mokyklos Upninkų skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupės konceptualus ugdymo(si) modelis.

4 pav. Jonavos Lietuvos pagrindinės mokyklos Upninkų skyriaus ikimokyklinio ugdymo grupės konceptualaus modelio giluminės sąsajos.

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Atnaujinant ir kuriant ikimokyklinio ugdymo programą pasirinktos mūsų požiūrį į vaiko ugdymą atliepiančios vaiko raidos ir ugdymo(si) teorijos, siekiant pritaikyti ugdymą kiekvieno vaiko poreikiams ir interesams.

Ugdymo procesas grindžiamas L. Vygotskio sociokultūrinės teorijos idėjomis, kurios pabrėžia socialinių sąveikų svarbą. Vaikas, aktyviai sąveikaujantis su aplinkiniais ir per sąveikas plėtojantis savo galias, kuria savo asmenybę. Sociokultūrinė raidos teorija nukreipta į visuminę vaiko (sąmonės) raidą - holistinis požiūris.

Po pagrindine raidos teorija telpa ir kitos šiuolaikinių vaikų ugdymosi teorijos ar / ir sistemos. Taikomi kai kurie Reggio Emilia sistemos fragmentai, skirti vaiko kūrybingumui ugdytis. Skatinamas kūrybiškumas ir meninė saviraiška, integruojamos įvairios meninės veiklos į kasdienį ugdymą.

Taip pat taikomi ir STEAM ugdymo sistemos elementai, siekiama sukurti ugdymuisi palankią aplinką, kuri skatina vaiko gebėjimą smalsauti, atrasti, tyrinėti, mąstyti, spręsti problemas ir tapti pasitikinčiu, kūrybiškai besimokančiu. Vykdoma projektinė veikla, atviri santykiai ir partnerystė tarp tėvų, mokytojų ir vaikų. Svarbus veiklos tęstinumas ir bendruomeniškumas.

Organizuojant ugdymą vadovaujamasi Universalios dizaino mokymuisi gairėmis. Universalus dizainas mokymuisi – tai sėkmingas visų vaikų dalyvavimas ugdymosi procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę. Svarbios tinkamos sąlygos kiekvienam vaikui: pagal jo ugdymosi raidos ypatumus ugdytis, plėtoti savo galias ir gebėjimus, gauti reikiamą pagalbą.

Skyriaus aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Kuriant ugdymo(si) kontekstus modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika: iš anksto numatomi galimi komunikavimo su vaikais būdai ir priemonės vaikų aktyvumui paskatinti ir palaikyti. Mokytojai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba, ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai iš anksto numato galimas vaikų veiklos kliūtis arba jos tampa matomos vaikams veikiant sukurtame kontekste. Iš anksto susitariama dėl priemonių ir būdų, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis. Būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiaisiais.

VAIKŲ UGDYMO(SI) KONTEKSTAI

Universalaus dizaino mokymosi kontekstas	Lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, leidžiantis vaikams mokytis pagal savo galias ir tempą, įtraukiant visus nepriklausomai nuo skirtumų.
Žaismės kontekstas	Skatina žaislingumą kasdienėse veiklose, patiriant džiaugsmą, tyrinėjant, eksperimentuojant, improvizuojant, priimant vaikų netikėtas idėjas.
Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas	Skatina vaikų judėjimo džiaugsmą, jungiant vidaus ir lauko aplinkas, naudojant natūralią ir dirbtinę įrangą.
Kultūrinių dialogų kontekstas	Vaikai dalyvauja kultūriniuose kontekstuose, kurie padeda kurti tapatumą ir pažinti įvairių kultūrų vertybes, papročius ir elgsenas.
Kalbų įvairovės kontekstas	Skatinama kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui.
Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas	Vaikai įtraukiami į aplinkos tyrinėjimą, skatinant smalsumą, eksperimentavimą ir ilgalaikius stebėjimus, naudojant kai kuriuos STEAM metodikos elementus.
Realių ir virtualių aplinkų kontekstas	Derinami realūs ir virtualūs mokymosi kontekstai, naudojamos skaitmeninės priemonės tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms.
Kūrybinių dialogų kontekstas	Vaikai skatinami kurti, eksperimentuoti, išbandyti įvairius kūrybinius sprendimus, improvizuoti ir įveikti kūrybinius iššūkius. Mokytojas tampa kūrybos proceso dalimi.

PEDAGOGINĖS STRATEGIJOS, METODAI

Ugdymo(si) procese siekiama visapusiškai atliepti kiekvieno vaiko individualius poreikius, gebėjimus ir interesus, todėl taikomos įvairios strategijos ir metodai, kurių pagrindas – žaidimas, patyriminė veikla, aplinkos įtaka ir prasminga sąveika su suaugusiuoju bei bendraamžiais.

Žaidimas – pagrindinė ugdymo veikla
Dominuojanti vaiko veikla yra žaidimas, kuris gali būti spontaniškas, individualus, porinis ar grupinis, inicijuotas tiek paties vaiko, tiek mokytojo. Žaidimas laikomas esminiu vaiko saviraiškos, pažinimo, emocinio bei socialinio vystymosi pagrindu. Per žaidimą vaikai taiko jau turimus gebėjimus ir įgyja naujų, mokosi spręsti problemas, kurti, bendradarbiauti.
Aplinkos kūrimas ir keitimas
Ugdymo aplinka keičiama ir pritaikoma pagal vaikų poreikius, iniciatyvas, domėjimosi sritis. Erdvės jaukios, veiklai patogios, paskatina vaikų kūrybiškumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą.
Ugdymasis pavyzdžiu
Mokytojas yra aktyvus vaiko ugdymosi dalyvis – modeliuoja elgesį, veikas ir vertybes, kurias siekia perduoti vaikams. Veikdamas žaismingai, išraiškingai vaikų akivaizdoje, jis kviečia juos įsitraukti, mėgdžioti, testuoti veiklą savarankiškai. Mokymasis taip pat vyksta stebint bendraamžių pavyzdį – jaunesni vaikai semiasi patirties iš vyresniųjų.
Kūrybinė sąveika su mokytoju
Vaikų įtraukimas į ugdymo procesą grindžiamas įdomia tema, probleminiu klausimu, netikėta medžiaga ar aktualia informacija. Mokytojas nuolat stebi vaikus, reaguoja į jų poreikius, pastebi gebėjimus, siūlo pagalbą, patarimus, dalinasi informacija, praturtina jų patirtį, skatina kūrybiškumą, interpretavimą, bandymus ir atradimus.
Situacinis ir spontaniškas ugdymas
Vaikai mokosi veikdami spontaniškai, remdamiesi vidine motyvacija, patirdami aplinką per žaidimą ir aktyvų dalyvavimą. Mokytojas lankstus – keičia veiklas pagal vaikų idėjas, reaguoja į kylančias problemas ar iniciatyvas. Vaiko veikla laikoma vertinga, palaikoma emociškai ir praturtinama turiniu. Skatinami bendri sprendimai, diskusijos, projekcinė veikla su ugdytinių tėvais ir socialiniais partneriais.
Ugdymasis žaidžiant
Žaismingumas – natūrali vaiko ugdymo(si) būseną. Vaikai ugdosi per sensomotorinius tyrinėjimus, savarankiškai sukurtus siužetinius, vaidmenų ir naratyvinius žaidimus. Taip pat taikomi ir didaktiniai žaidimai, formuojant specifinius gebėjimus. Ugdymo procesas remiasi pusiausvyra tarp laisvai vaikų kuriamų žaidimų ir mokytojo siūlomų, tikslingai parinktų veiklų.
Patirtinis ugdymasis
Vaikai ugdosi tyrinėdami, kurdami, reflektuodami, veikdami visais pojūčiais. Tokiu būdu jie ne tik patiria pasaulį, bet ir gilina supratimą, lavina gebėjimus, atranda naujus dalykus. Skatinami personalizuoti, judrūs, įkūnyti, dialogiški ugdymo(si) būdai. Tai padeda vaikui aktyviai įsitraukti į mokymąsi, išlaikant jo individualų tempą ir stilių.
Ugdymo(si) priemonės
Ugdymo priemonės parenkamos atsižvelgiant į vaiko amžių, interesus ir poreikius:
• skatina žaidimą, bendravimą ir bendradarbiavimą;
• ugdo savarankiškumą, saviraišką, kūrybiškumą;
• lavina pažintinius gebėjimus ir intelektines galias;
• prisideda prie sveikatos ir saugumo sampratos ugdymo;
• atspindi vaiko kultūrinėje patirtyje, kasdienybėje ir artimoje aplinkoje.

Mokytojas, dirbdamas net ir to paties amžiaus vaikų grupėje, turi taikyti skirtingas (individualizuotas) ugdymo strategijas.

Padedančios vaiko asmenybinei raidai veiklos ir metodai

- Kiekvieną dieną organizuoja pasikartojančias veiklas, kurios kuria nuspėjamumo ir saugumo atmosferą.
- Perleidžia vaikams atsakomybę, palaipsniui supažindina su jau įsitvirtinusiomis įpročiais.

- Skatina vaikus išbandyti naujas veiklas ir priimti atsakomybę už savo vaidmenį grupėje.
- Padeda vaikams planuoti savo veiklas ir įsivertinti jų įgyvendinimą.
- Skatina vaikų iniciatyvą, idėjų siūlymą ir jų įgyvendinimą.
- Vadovaujasi dialogo bendravimo principu.
- Skatina bendravimo atvirumą, pagarbią diskusiją ir konfliktų sprendimą.
- Ugdo vaikų gebėjimą pasirinkti, planuoti ir reflektuoti savo sprendimus.
- Moderuoja iškilusius sunkumus ir skatina rasti geriausias išeitis.
- Modeliuoja tarpusavio bendradarbiavimą ir pagalbą.
- Skatina vaikus veikti kartu, analizuoti situacijas ir ieškoti sprendimų.

Skatinančios vaiko mokymosi procesą veiklos ir metodai

- Kuria aplinką ir siūlo veiklas, lavinančias įvairius vaikų gebėjimus.
- Visoms vaikų raidos sritims (sveikatos, emocinei, socialinei, kalbos, pažinimo, meninei) skiriamas vienodas dėmesys.
- Siūlo veiklas, kurios sužadina smalsumą, tyrinėjimą ir kūrybiškumą.
- Sudaro vaikams laisvę eksperimentuoti, ieškoti atsakymų ir spręsti problemas.
- Skatina vaikų įsitraukimą į ugdymo procesą ir palaiko jų pasiekimus.
- Skatina ugdytinių pastangas siekti geriausio rezultato.
- Padeda vaikams įsitraukti į veiklas, drąsina tyrinėti ir baigti pradėtus darbus.
- Integruoja vaikų patirtis į ugdymo procesą, kad įgytos žinios būtų pritaikytos realiose situacijose.
- Sudaro galimybes vaikams savarankiškai planuoti ir organizuoti savo veiklą.
- Užtikrina, kad mokymasis vyktų žaismingoje, aktyvioje aplinkoje.

Palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą veiklos ir metodai

- Žaidimas vertinamas kaip ugdymo, tyrinėjimo, atradimo ir džiaugsmo šaltinis.
- Skiriama laiko vaikų žaidimams ir užtikrinama mokytojo parama.
- Nevengiama organizuoti tęstinių, pasakojimo tipo žaidimus.
- Pasirenkamos tinkamos žaidimų strategijos pagal vaikų amžių ir raidą.
- Skatinama vaikų drąsa išbandyti naujus ir sudėtingesnius žaidimus.
- Palaikomas žaidimas mažose grupėse, skatinant bendradarbiavimą.
- Dalyvaujama vaikų žaidimuose, jei reikia padėti ar nukreipti žaidimo eigą.
- Skatinama vaikų laipsniška pažanga nuo paprastesnių iki sudėtingesnių žaidimų.
- Žaidimo aplinka pritaikoma pagal vaikų pomėgius ir amžių.

- Ugdytas per žaidimą vyksta judrioje, kūrybiškoje aplinkoje.

Sudarant ugdymo turinį siekiame integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą.

MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ		
BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS		
KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio skyriuje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, laužo, mirko. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Mokosi savarankiškai gerti iš puodelio ir valgyti šaukštu. Bando apsirengti ir nusirengti drabužius, dėti kepurę ar apsiauti batus. Mėgdžioja suaugusiųsius atliekant namų ruošos darbus. Mokosi plauti rankas prieš valgį ir po tualetu. Stebi mokytojo pavyzdį, kaip elgtis prie stalo. Dalyvauja veiklose, kur mokosi atpažinti savo daiktus. Žaidžia su lėlėmis ar žaislais, rūpinasi jų „maitinimu“ ir „priežiūra“. Dalyvauja žaidimuose, kurie moko tinkamos higienos įpročių. Eksperimentuoja su įvairiais valgymo įrankiais. Mokosi padėti surinkti žaislus po žaidimo. Pratinasi atpažinti ir išvardinti savo kūno dalis. Dalyvauja veiklose, kuriose reikia rinktis tarp kelių drabužių. Mokosi atpažinti ir išreikšti savo poreikius (pvz., „noriu gerti“). Dalyvauja grupinėse veiklose, kur reikia dalintis ir laukti savo eilės. Mokosi laikytis dienos ritmo: valgymo, miego, žaidimo laiko. Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. Skanauja maistą patiektą estetiškai, girdint vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. Grupės įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus.

4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairių ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda, ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas. Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia pagal oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir mokosi saugoti save bei kitus. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. Diskutuoja su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrasi estetinei įspūdžiu. Tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį. Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai. Imasi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisyklių, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą. Geba grupėje saugoti asmeninę erdvę. Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS		
JUDRIAI BESIMOKANTIS		
FIZINIS AKTYVUMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Tiksliai skirtingu ritmu eina, apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25–30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį, neprarasdamas pusiausvyros. Laikydamasis lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu. Nušoka nuo laiptelio, atsispirdamas abiem kojomis 1–2 kartus pašoka nuo žemės, peršoka liniją. Meta ir gauda kamuolį abiem rankomis, spiria kamuolį stovėdamas. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės didelės sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka. (Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)	Žaidžia lauke su kamuoliais, mokosi juos ridinti ir mėtyti. Dalyvauja žaidimuose, skatinančiuose vaikščioti, bėgti, šokinėti. Mėgdžioja gyvūnų judesius pagal mokytojo pavyzdį. Išbando įvairias kūno pozicijas, pvz., ropojimą, stovėjimą ant vienos kojos. Mokosi laiptuoti mažais laipteliais ar ant mažų kliūčių. Eksperimentuoja su skirtingomis judėjimo priemonėmis, pvz., paspirtukais. Dalyvauja ritminiuose žaidimuose, kur juda pagal muziką. Mokosi kontroliuoti savo kūno judesius atliekant įvairius pratimus. Išbando paprastas kliūčių ruožo užduotis. Dalyvauja veiklose, kur reikia nešti ir perkelti objektus. Mėgina spyruokliuoti ir balansuoti ant siaurų paviršių. Stebi ir mėgdžioja vyresnių vaikų judesius. Dalyvauja veiklose, kuriose reikia judėti pagal žodines komandas. Mokosi atlikti judesius ritmingai ir koordinuotai. Žaidžia su skirtingo dydžio kamuoliais, mokosi juos gaudyti ir spirti. Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalniuką. Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. Pradeda lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius. Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja. Derina akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius: veria ant virvutės didelės sagas, užsega lipdukais batus, ridena kamuolį

	abiem rankomis arba pakaitomis dešine ir kaire ranka.
4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai. Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu, ištvėrimingas. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikant pusiausvyrą. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Išbando mokytojo demonstruojamus, pačių atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus. Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Inicijuoja ir ištraukia į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbando savo kūno judėjimo galimybes. Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis, veikiant ribotame plote pratina judėti saugant save ir kitą. Žaidžiant komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliojant, konstruojant, veriant, piešiant ir kt. Mokosi derinti judesius su muzika ar ritmu. Dažniausiai taisyklingai laiko rašiklį, gana tiksliai atlieka judesius plaštaka ir pirštais bei ranka. Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Atkerpa žirkėmis popieriaus juostelę, atsega ir užsega sagas, atitraukia ir užtraukia užtrauktuką, įpila vandens į piltuvėlį. Išbando skirtingus judėjimo būdus naudodami sporto inventorių. Mokosi atlikti pratimus porose ar mažose grupėse. Dalyvauja šokių veiklose, kurios lavina ritmo pojūtį. Dalyvauja veiklose, kuriose mokosi reaguoti į mokytojo judesio signalus.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS		
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Mokosi laukti savo eilės žaidžiant su draugais. Dalyvauja ritminiuose žaidimuose, kurie lavina susikaupimą. Mokosi reaguoti į mokytojo komandas ir laiku sustoti veikloje. Imituoja mokytojo veiksmus ir mokosi valdyti impulsus. Dalyvauja veiklose, kurios skatina klausymosi įgūdžius. Mokosi naudoti paprastus būdus nusiraminti, pvz., kvėpavimo pratimus. Dalyvauja lėtų, ramybės ugdančių veiklų metu, pvz., pasakų skaityme. Vaikas mokosi reguliuoti emocijas padedami suaugusiųjų, stebi ir seka jų elgesį, praktikuoja emocijų valdymą bendraudami su bendraamžiais. Vaikas mokosi parodyti ir išreikšti savo jausmus, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leistis apkabinamam ir nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprių emocijų sukėlusių įvykių ar objektų, pasitraukti iš įtemptų situacijų. Vaikai pritaiko suaugusiųjų elgesio modelius, mokosi nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, dalintis, palaukti savo eilės. Ugdosi supratimą apie kito jausmus ir poreikius, bando juos atliepti, būti ir veikti šalia kitų bei kartu įsitraukti į bendrus žaidimus ir veiklas. Vaikai yra ramūs ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais, žaisdami kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį ir kontroliuotų veiksmus. Pradeda laikytis suaugusiųjų prašymų ir bendrų susitarimų.

4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, ištvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekiant tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose ir jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Dalyvauja diskusijose apie tinkamus ir netinkamus būdus reikšti emocijas. Dalyvauja užduotyse, kur reikia laukti ir išlaukti tinkamo momento veiksmui. Dalyvauja grupinėse veiklose, kuriose reikia bendradarbiauti ir laikytis taisyklių. Vaikai mokosi nusiraminti ir atsipalaiduoti išėję iš įtampą keliančios situacijos, pabuvę vieni, klausydamiesi ramios muzikos, žaisdami ar kalbėdamiesi su kitais. Geba sutelkti dėmesį ir pastangas žaisdami bei atlikdami sudominusią veiklą, slopinti impulsyvius veiksmus, spręsti konfliktus žodžiais, numatyti sprendimo pasekmes. Vaikai laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių, supranta lūkesčius savo elgesiui ir primena kitiems tinkamo elgesio taisykles. Jie patys taiko įvairius nusiramino ir atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Stengiasi suvaldyti savo pyktį ir įniršį. Supranta susitarimų ir taisyklių prasmę bei naudą ir dažniausiai laikosi jų savarankiškai. Siekdami tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą, ignoruoja provokuojančias situacijas, ieško taikių išeikių ir stengiasi suvaldyti pyktį bei įniršį. Supranta susitarimų ir taisyklių prasmę bei naudingumą, dažniausiai savarankiškai jų laikosi ir lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.

AŠ IR BENDRUOMENĖ		
PASITIKINTIS		
SAVIVOKA IR SAVIGARBA pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, skyriaus bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Stebi savo atspindį veidrodyje ir atpažįsta emocijas savo veide. Mokosi pasirinkti mėgstamus žaislus ir veiklas. Tyrinėja savo jausmus per mimikos ir gestų žaidimus. Mokosi pasakyti „aš galiu“ atlikdamas paprastas užduotis. Dalyvauja grupinėse veiklose, kuriose reikia pristatyti save. Mokosi sakyti „aš padariau“ po sėkmingai atliktos veiklos. Piešia save ir mėgina atpažinti savo bruožus piešinyje. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro. Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, žaisdami šešėlių žaidimus. Supranta save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save, savo stiprybes. Pajaučia savo augimą per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas. Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, išitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
	4-6 metų	
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai	Dalyvauja veiklose, kuriose išreiškia savo mintis ir jausmus. Mokosi įvardyti savo stipriąsias savybes. Tyrinėja

Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalijasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių

[\(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas\)](#)

judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodami, kurdami modelius. Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Įžvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydami klaidas ir jas taisydami. Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę vaikai pažįsta per įvairias medijas. Aiškinasi savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan. Piešia savo šeimą ir save kaip jos dalį. Domisi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauja etnokultūrinuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilią asmenybę. Pilietinį tapatumą vaikai ugdo šeimoje, grupėje, kieme laikydamiesi vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. Dalyvauja prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu. Aiškinasi ir išreiškia supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba.

PASITIKINTIS		
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Mokosi atpažinti ir įvardyti pagrindines emocijas (džiaugsmas, liūdesys, pyktis). Dalyvauja veidrodžio žaidimuose, kur stebi savo veido išraiškas. Klausosi pasakų ir mokosi suprasti veikėjų emocijas. Dalyvauja gestų žaidimuose, kurie skatina imituoti emocijas. Mokosi išreikšti emocijas per muziką, dainavimą ar plojimus. Naudoja spalvas piešiniuose savo emocijoms išreikšti. Dalyvauja socialiniuose žaidimuose, kurie padeda suprasti kitų emocijas. Mokosi nusiraminti per kvėpavimo pratimus ar ramias veiklas. Dalyvauja vaidmenų žaidimuose, kuriuose galima vaidinti įvairias emocines situacijas. Žaidžia su emocijų kortelėmis ir mokosi atpažinti jų reikšmes. Stebi kitų vaikų reakcijas ir mokosi jas suprasti. Dalyvauja veiklose, kuriuose reikia pavaizduoti emocijas per mimiką ar kūno kalbą. Mokosi naudoti paprastus žodžius emocijoms įvardyti. Klausosi ramių dainų ir mokosi jas susieti su emocijomis. Dalyvauja grupiniuose pokalbiuose apie tai, kas džiugina ir liūdina. Vaikai mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, naudodami emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas ir „emocijų termometrus“. Suaugusieji pavadina ir pakomentuoja vaikų emocijas, taikydami personalizuotus nusiramino būdus, tokius kaip pabuvimas nusiramino erdvėje, mokytojo parama, įsitraukimas į pozityvias veiklas. Vaikai atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos ir balso, dažnai žaisdami, piešdami, klausydamiesi muzikos ir judėdami kartu. Jie pradeda atpažinti savo jausmus ir vartoti emocijų pavadinimus. Vaikai domisi kitų emocijomis, pastebi aiškiai

	reiškiamas emocijas ir reaguoja į jas skirtingai (pasitraukia, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). Bendraudami pritaiko suaugusiųjų pavyzdžius: nusišypso, pakalbina, taikiai žaidžia greta, dalinasi ir laukia savo eilės.
4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Mokosi atpažinti ir apibūdinti savo emocijas. Dalyvauja diskusijose apie tai, kaip skirtingi žmonės gali jaustis įvairiose situacijose. Mokosi valdyti emocijas per sąmoningumo ir kvėpavimo pratimus. Dalyvauja situaciniuose žaidimuose, kuriuose sprendžiamos emocinės situacijos. Skaitomose knygose aptaria veikėjų jausmus. Mokosi spręsti konfliktus per pokalbius ir diskusijas. Dalyvauja grupinėse veiklose, kuriose reikia išreikšti savo jausmus žodžiais. Eksperimentuoja su spalvų terapija ir emocijų išreiškimu per meną. Mokosi padėti draugams, kai jie jaučiasi nusiminę ar išsigandę. Dalyvauja žaidimuose, kurie skatina empatiją ir supratingumą. Mokosi įvardyti, kodėl taip jaučiasi tam tikru metu. Dalyvauja vaidmenų žaidimuose, kurie leidžia išbandyti skirtingus emocijų raiškos būdus. Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. Veikdami įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI KOMUNIKABILUS		
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS, BENDRAAMŽIAIS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalijasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamos bendrai. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Imituoja suaugusiųjų bendravimo būdus žaisdamas su lėlėmis. Mokosi dalintis žaislais su kitais vaikais. Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. Kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). Ieško bendraamžių draugijos, siekia veikti savarankiškai ir tikisi, kad jų iniciatyvos bus palaikomos ir giriamos. Mėgdžiodami suaugusiuosius žaidimuose savaip pertvarko jų veiksmus, žodžius ir intonacijas. Mokosi pasakyti „ačiū“ ir „prašau“ bendravimo situacijose.
	4-6 metų	
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir	Mokosi būti mandagus – vartoti „ačiū“, „prašau“, „atsiprašau“. Stebi kitų vaikų elgesį ir mokosi iš jų. Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėja, kuo panašus(i) į kitus ir kuo

	kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimu aprašas)</u>	skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį. Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokytojo padedamas mokosi išvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviais grupės dalyviais. Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauja paeiliui, apsversto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą čia ir dabar plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Aiškinasi, tyrinėja, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas.
--	---	---

AŠ KALBŲ PASAULYJE		
KOMUNIKABILUS		
KALBŲ SUPRATIMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Trumpam susikaupia klausydamas suaugusiojo ar	Klausosi mokytojo skaitomų pasakų ir dainelių. Mokosi atpažinti kasdien vartojamus žodžius ir juos pakartoti. Dalyvauja veiklose, kuriose reikia susieti

išklausyti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstu.	kitų vaikų; supranta ir reaguoja į dažnai vartojamus veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, klausimus, kurie prasideda žodžiais: „kas“, „ką“, „kur“, „kiek“, du vienas paskui kitą sekančius prašymus; greitai mokosi naujų žodžių. Varto knygeles, skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimu aprašas)</u>	žodžius su paveikslėliais. Mokosi reaguoti į paprastas žodines komandas („duok“, „imk“). Klausosi eilėraščių ir bando pakartoti tam tikras frazes. Dalyvauja pokalbiuose su suaugusiaisiais, bandydamas atsakyti į paprastus klausimus. Stebi kitų vaikų bendravimą ir mokosi iš jų naujų žodžių. Dalyvauja interaktyviuose pokalbiuose su žaislais, pvz., lėlėmis. Žaidžia su žodžių kortelėmis, bandydamas susieti žodį su vaizdu. Mokosi skirti ir atpažinti garsus, kurie yra aplinkoje. Klausosi dainelių ir mėgina atkartoti jų žodžius. Dalyvauja žaidimuose, kurie skatina dėmesį į kalbinę informaciją. Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. Vaikai ugdomi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienos tvarka susijusius paaiškinimus. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.
4-6 metų		
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus. Supranta, kad kalbos garsai žymimi raidėmis; atpažįsta savo vardo ir kitas asmeniškai aktualias raides, skaitmenis, supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam	Klausosi garsinių pasakų ir bando jas perpasakoti. Žaidžia su raidžių ir žodžių kortelėmis, susiedamas garsą su raidėmis. Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdomi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelio), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu

	skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimu aprašas)</u>	kontekstu. Kūrybiškai naudojami gestais reiškiami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu. Klausosi ir supranta ilgesnius pasakojimus, atsako į klausimus apie juos. Dalyvauja diskusijose apie kasdienes situacijas.
--	---	--

KOMUNIKABILUS		
KALBINĖ RAIŠKA pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalijasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai 2–3 žodžių vientisiniais sakiniiais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus; išskiria didžiausią įspūdį palikusius pasakojimo epizodus, labiausiai patikusius veikėjus, jų veiklas. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	Dalyvauja pokalbiuose apie paveikslėlius knygose. Kartoja mokytojo tariamus žodžius ir trumpas frazes. Dalyvauja ritminių eilėraščių ir dainelių žaidimuose. Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmis, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniiais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles. Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Domisi skirtinga kalbine raiška.

<u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	
4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Išbando įvairias kalbos raiškos formas: eilėraščius, daineles, dialogus. Dalyvauja veiklose, kuriose naudojami klausimai ir atsakymai. Mokosi sudaryti istorijų seką ir pasakoti ją nuosekliai. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.

LANKSČIAI MĄSTANTIS		
SKAITMENINIS SUMANUMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Žaidžia skyriaus aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo	Žaidžia su interaktyviais žaislais, kurie reaguoja į prisilietimus. Mokosi paspausti mygtukus ir stebi jų veikimą. Dalyvauja veiklose, kur naudojami interaktyvūs edukaciniai žaidimai (pvz., spalvų ar formų atpažinimui). Dalyvauja žaidimuose, kurie skatina atpažinti garsus

skaitmenines priemonės, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių. <u>(Išimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	ir paveikslėlius. Žaidžia su šviesų ir spalvų keitimo žaislais. Vaikas žaidžia darželio aplinkoje su įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais ir veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, vykdo mokytojo ar kitų vaikų duodamas komandas. Pradedą laikytis pagrindinių saugaus naudojimo taisyklių, susijusių su išmaniaisiais žaislais ir daiktais.
	4-6 metų	
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Igyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles. <u>(Išimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Eksperimentuoja su skaitmeniniais piešimo įrankiais ir spalvinimo programėlėmis. Mokosi spausti tinkamus mygtukus, kad atliktų tam tikrą veiksmą. Mokosi atpažinti raidžių ir skaičių formas per edukacinius ekranus. Dalyvauja veiklose, kur reikia naudoti skaitmeninius prietaisus atsakingai. Mokosi valdyti paprastus interaktyvius žaidimus. Igyvendindamas kūrybinius sumanymus, vaikas derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, atitinkančias jo gebėjimus (pvz: fotografavimo, piešimo, nuotraukų apdorojimo, garso įrašymo), ir skirtingus turinio tipus (vaizdą, judantį vaizdą, garsą, tekstą). Domisi kitų sukurtu skaitmeniniu turiniu ir dalinasi savo kūriniais. Mokytojo prižiūrimas, pasirenka ir naudoja amžiui tinkamas interneto svetaines ir programėles projektinėms veikloms ir kūrybinėms užduotims atlikti. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalijimosi taisykles.

TYRINĖJU IR PAŽĖSTU APLINKĄ		
SĖKMINGAI BESIMOKANTIS LANKSČIAI MĄSTANTIS		
MATEMATINIS MĄSTYMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas (suartindamas, pakilnodamas, pilstydamas vandenį ar smėlį). Parodo, kuris iš dviejų daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, pilnas – tuščias ir pan. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). (Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)	Žaidžia su skirtingo dydžio kaladėlėmis ir lygina jas. Dalyvauja veiklose, kur reikia sudėti ir išimti daiktus iš dėžės. Atpažįsta ir įvardija paprastas formas (apskritimas, kvadratas). Dalyvauja žaidimuose, kur reikia palyginti, kuris objektas didesnis ar mažesnis. Mokosi rasti pasikartojančius raštus aplinkoje. Eksperimentuoja su dėlionėmis, bandydamas rasti tinkamą vietą detalėms. Dalyvauja žaidimuose su laiko sąvokomis (rytas, diena, vakaras). Stebi ir mokosi atpažinti daiktų kiekį pagal grupes. Dalyvauja veiklose, kur reikia sugrupuoti objektus pagal tam tikrą kriterijų. Mokosi skaičiuoti žaidimo metu, pvz., skaičiuoja žaislus. Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai). Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Natūraliai ištraukia į žaislingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Stebi ir yra įtraukiami į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama. Pradedama nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Suvokimą, kad įvykis pastovus, vaikai ugdomi žaisdami su medžiagomis ar objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis. Vaikai dienotvarkėje klįjuoja numatomų įvykių paveikslėlius, ištraukia į žaislingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.

4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Dalyvauja žaidimuose, kuriuose reikia suderinti formas ir skaičius. Mokosi skaičiuoti laiptus eidamas ar žaisdamas žaidimus. Mokosi suvokti erdvinius santykius (virš, po, šalia). Dalyvauja veiklose, kurios skatina atpažinti skaitmenų ir skaičių reikšmę. Mokosi skaičiuoti iki 10 ir daugiau, naudodamas vizualinius objektus. Dalyvauja veiklose, kuriose reikia lyginti kiekius (pvz., kuris obuolių kiekis didesnis). Kuria geometrines figūras iš popieriaus, kaladėlių ar gamtos medžiagų. Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Vaikai pastebi daiktų seką eidami į skyrių, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		
TYRINĖJIMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgesnį laiką ištraukia į tyrinėjimo veiklas; džiaugiasi tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Stebi ir eksperimentuoja su smėliu ir vandeni. Klausosi ir tyrinėja skirtingus garsus aplinkoje. Žaidžia su skirtingų formų ir tekstūrų daiktais. Mokosi atrasti paslėptus daiktus žaisdamas slėpynių žaidimus. Eksperimentuoja su spalvomis, maišydamas dažus. Mokosi skirti šiltus ir šaltus paviršius. Stebi gamtos reiškinius, pvz., lapų kritimą, sniego tirpimą. Eksperimentuoja su garsų ir judesių sąsajomis. Žaidžia su skirtingo svorio daiktais, bandydamas juos pakelti. Mokosi atskirti, kurie daiktai plūduriuoja, o kurie skęsta vandenyje. Atlieka paprastus bandymus, pvz., pila vandenį į skirtingas talpas ir stebi, kaip jis teka. Tiria savo atspindį veidrodžiuose. Pamėgdžiodamas suaugusįjį ilgiau ištraukia į tyrinėjimą, džiaugiasi atradimais ir rodo rezultatus kitiems. Išbando naujus tyrinėjimo būdus, naudodamas visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja, klausosi, mokosi tyrinėti savo kūną ir jo galimybes, skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus.
	4-6 metų	
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, tyrinėja augimo procesus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių,	Dalyvauja eksperimentuose su vandeni, stebi jo būsenos pokyčius. Mokosi naudoti didinamąjį stiklą gamtos objektams tyrinėti. Dalyvauja veiklose, kur lygina skirtingas medžiagas ir jų savybes. Eksperimentuoja su magnetais ir jų poveikiu aplinkiniams objektams. Tiria skirtingas gamtines medžiagas (pvz., lapus, akmenis, smėlį). Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo

	medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Samprotauja apie tai, ką pajuto, patyrė, atrado, sužinojo; remdamasis tyrinėjimo rezultatais kelia klausimus; siūlo idėjas, ką dar būtų galima tyrinėti. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Jie lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Žaisdami atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoja su įvairiais paviršiais, šviesos šaltiniais, stebi ir tyrinėja dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus ir pan.
--	--	--

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		
APLINKOS PAŽINIMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštę, perkūniją). <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Stebi gamtos reiškinius: lietų, sniegą, saulės spindulius. Mokosi atpažinti ir pavadinti paprastus gamtos objektus (akmenuką, gėlę, medį). Dalyvauja gamtos tyrinėjimo veiklose lauke, pvz., stebi vabzdžius. Rūšiuoja įvairias natūralias medžiagas (lapus, kaštonus, kankorėžius) pagal dydį ar spalvą. Mokosi atskirti gyvus ir negyvus objektus (pvz., gyvūnas ir akmuo). Eksperimentuoja su vandeniu, smėliu, purvu ir stebi jų savybes. Klausosi gamtos garsų ir mokosi juos atpažinti. Žaidžia su gamtinėmis priemonėmis, pvz., piešia su lapais ar smėliu. Mokosi prižiūrėti augalus – laistyti ir stebėti jų augimą. Dalyvauja pasivaikščiojimuose gamtoje, tyrinėja aplinką. Žaidžia žaidimus, kuriuose reikia surasti tam tikrus gamtos objektus. Dalyvauja

	jutiminiuose žaidimuose su gamtinėmis medžiagomis. Tyrinėja savo šešėlį ir stebi, kaip jis keičiasi. Dalyvauja paprastuose eksperimentuose su vandeniu, pvz., kas skęsta, kas plaukia. Piešia gamtos objektus ir kalba apie juos su mokytoju. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, lengvos – sunkios).
4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Pristato savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę, kelis žinomus objektus ir vietas, gatvę, kurioje gyvena, kurioje yra jo skyrius. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Dalyvauja eksperimentuose su augalų augimu, sodina sėklas ir stebi pokyčius. Atpažįsta ir įvardija metų laikų skirtumus bei jų poveikį gamtai. Dalyvauja tyrinėjimo veiklose su didinamuoju stiklu, stebi smulkias detales. Išbando paprastus gamtos dėsnius, pvz., kaip vėjas pučia daiktus. Mokosi rūšiuoti atliekas ir suprasti perdirbimo svarbą. Dalyvauja veiklose, kuriose lygina skirtingus kraštovaizdžius ir aplinkas. Mokosi atskirti gamtinius ir žmogaus sukurtus objektus. Kuria paprastus žemėlapius ir tyrinėja erdvines sąvokas. Dalyvauja gamtos stebėjimo veiklose: skaičiuoja paukščius, tyrinėja lapų formas. Mokosi apie orų pokyčius ir jų įtaką aplinkai. Dalyvauja ekskursijose, stebi gamtos pokyčius. Dalyvauja veiklose, kuriose tyrinėja, kaip gyvūnai prisitaiko prie savo aplinkos. Mokosi atpažinti ekosistemas ir suprasti jų svarbą. Dalyvauja kūrybinėse veiklose su gamtinėmis medžiagomis. Stebint aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę, prisitaiko prie aplinkos, ugdosi savarankiškumą, supranta, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojasi

		aplinkoje. Remdamiesi patirtimi, vartydami paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdami vaizdo medžiagą, žaisdami žaislais, apžiūrėdami išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos). Stebi, renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajunta tekstūrų skirtumus, vaisiuose suranda sėklas. Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę. Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kamputas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą.
--	--	---

LANKSČIAI MĄSTANTIS		
PROBLEMŲ SPRENDIMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto tinkamus situacijai, ir įvertina pasirenka konkrečiai priimtų sprendimų pasekmes.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taiso, tobulina sprendimą.	Dalyvauja dėlionių ir formų atpažinimo veiklose. Eksperimentuoja su daiktais, norėdamas suprasti, kaip jie veikia. Mokosi ieškoti alternatyvių sprendimų, jei pirmas nepavyko. Dalyvauja veiklose, kur reikia atpažinti ir ištaisyti klaidas. Žaidžia su daiktais, kurie turi skirtingus sprendimo būdus (pvz., dėžutės su įvairiais atidarymo mechanizmais). Mokosi atskirti tinkamą ir netinkamą sprendimą tam tikrose situacijose. Dalyvauja veiklose, kur reikia suderinti objektus pagal tam tikras savybes. Sprendžia paprastus kasdienes iššūkius, pvz., kaip rasti paslėptą daiktą. Pradedą nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį

	<u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	galima iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildami iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus jie išreiškia parodydami daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas.
4-6 metų		
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias problemą ir vertinti patirtį, iš pradeda skirtingų perspektyvų. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes. Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Dalyvauja veiklose, kuriose reikia ieškoti trūkstamos informacijos. Ieško atsakymų į patiems kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Mokytojo padedami, ieško daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžia iškilusias problemas. Diskutuoja apie gyvūnų naudą, aiškinasi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Veikdami mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokosi samprotauti, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį problemas sprenddami. Įtraukiami į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		
MOKĖJIMAS MOKYTIS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo	Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko

Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo procesą bei veiklos rezultatus.	sumanytą veiklą. Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.
4-6 metų		
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Noriai dalijasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka. Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie įrankiai veikia, patys juos išbando. Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdosi nuostatą tausoti daiktus. Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas. Inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.

KURIU IR IŠREIŠKIU		
KOMUNIKABILUS, KŪRYBINGAS		
ESTETINIS SUVOKIMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir aplinka. Esminiai gebėjimai. Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinių, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąsąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą. <u>(Išimokymklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Stebi spalvingus paveikslėlius ar nuotraukas ir mokosi juos apibūdinti. Klausosi muzikos ir reaguoja į jos ritmą. Vaikas mokosi emocingai reaguoti girdėdamas garsų ir intonacijų sąsąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Piešia naudodami pirštus ar paprastas priemones. Apžiūrinėja grupės aplinką. Atpažįsta daiktų spalvas ir formą. Dalyvauja paprastose veiklose, kurias skatina tvarkingai sudėlioti elementus. Reaguoja į spalvas ir formas garsais ar judesiais. Mokosi skirtingai reaguoti į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Ugdomosi gebėjimą turėti savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką.
	4-6 metų	
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. Įgyvendindamas naujas kūrybines idėjas nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas, žaismingai stulbinti. Atpažįsta meno paskirtis ir kontekstus, patirtus meno kūrinius susieja su savo asmenine raiška. Vertina	Kuria grupės aplinkos dekoracijas pagal metų laikus. Tyrinėja paveikslus, aptaria juose matomas emocijas. Dalyvauja meninėse veiklose, kur derina spalvas ir tekstūras. Stebi vaizduojamąjį meną ir mokosi apibūdinti, kas juos domina. Dalyvauja veiklose, kur įvardija, kas yra estetiška. Klausosi klasikinės muzikos ir aptaria, ką jaučia. Muzikinė veikla pratina girdėti, atkartoti dainuojant ir muzikuojant, kurti, siekti meistriškumo, ugdytis drausmingumą, suteikia saviraiškos galimybę, padeda patirti bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą. Kuria asmeninius meno projektus, naudodami

	savo ir kitų kūrybinę veiklą pasakodamas vieną kitą argumentą. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	skirtingas medžiagas. Vaikas mokosi įgyvendinti naujas kūrybines idėjas, nebijo eksperimentuoti, laužyti taisykles ir normas bei žaismingai stebinti. Vaikas mokosi demonstruoti savitą estetinę skonį, pasakodamas, kas jam patiko ar nepatiko, kas buvo gerai ar blogai, gražu ar bjauru, ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas ar piešdamas.
--	--	--

KŪRYBINGAS		
MENINĖ RAIŠKA pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai Muzika, dailė, šokis, teatras	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos) Muzika, dailė, šokis, teatras
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Žaisdamas su erdvinėmis ir grafinėmis priemonėmis bei medžiagomis, tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. Muzika. Apžiūrinėja, tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu: kuria ir rečituoja savitus žodžius; paskatintas kūnu išgauna garsus, išbando naujus judesius, tinkančius dainuojant ar klausant muzikos.	Piešia pirštais, naudodamas įvairias spalvas. Eksperimentuoja su dažais ir teptukais. Išbando įvairias piešimo priemones (kreideles, pieštukus, flomasterius). Klijuoja spalvotas popieriaus skiauteles ant didelio lapo. Dalyvauja muzikiniuose žaidimuose, kuriuose juda pagal ritmą. Lipdo iš plastilino ar modelino. Tyrinėja, kaip maišosi spalvos, tapydamas vandens dažais. Dalyvauja veiklose, kuriose sukuria paprastus ornamentus ar raštus. Piešia paprastas formas ir linijas. Dalyvauja rankų darbo kūrybinėse veiklose. Imituoja gyvūnų ar žmonių judesius per vaidmenų žaidimus. Naudoja gamtines medžiagas (lapus, smėlį) meninėms veikloms. Dalyvauja veiklose, kur bando nupiešti savo šeimą ar save. Šoka pagal muziką, laisvai išreiškdamas emocijas. Vaikų supratimą apie juos supančią aplinką plečia dainos, skanduotės ir ritmiškai atliekami eilėraščiai. Nuo kūdikystės tai vyksta per lopšines, žaidimus su judesiais, katutes, mylavimus, klykavimus, gyvūnijos apdainavimus,

Šokis. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Teatras. Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	formulines dainas, erzinimus ir skaičiuotes, kurias inicijuoja suaugusieji. Vaikai palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai. Vaikai iki trejų metų turi individualų vidinį motorikos vystymosi tempą, ritmą ir stilių. Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros.
4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Kuria pasakojimus per piešinius. Dalyvauja meniniuose projektu kūrimuose su draugais. Eksperimentuoja su skirtingomis dailės technikomis (akvarelė, gvašas). Kuria pasakų veikėjus ir juos iliustruoja. Dalyvauja ritminių šokių užsiėmimuose. Mokosi lipdyti detalesnius objektus iš molio ar plastilino. Naudoja trafaretus ar geometrines figūras piešimo veiklose. Dalyvauja rankdarbių veiklose (karpymas, koliažų kūrimas). Kuria šeimos ar gamtos scenas iš popieriaus ir kitų medžiagų. Dalyvauja vaidybiniuose žaidimuose. Dalyvauja dainavimo veiklose ir kuria savo daineles. Perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Turtinančioje muzikinėje aplinkoje vaikai mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis. Patirdami ir įvardydami muzikos sąvokas (aukštai – žemai; garsiai – tyliai; ilgas – trumpas; tas pats – skirtingas; linksmas – liūdnas). Mokosi groti paprastais instrumentais (barškučiais, būgneliais, varpeliais). Kuria ir dekoruoja savo darbo knygas ar meninius albumus.

		Dalyvauja kolektyviniuose meno kūrinuose, piešiant ant didelių lapų. Vaikai įsitraukia į gilesnius tyrinėjimus ir apmąstymus, geriau suprasdami muzikos, šokio, teatro ir vizualaus meno estetikos ypatumus ir vertingumą. Išryškėja vaikų teikiama pirmenybė tam tikroms meninės raiškos sritims ir formoms. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Šokant atrasti galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažinti su liaudies rateliais. Augdami ir judėdami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarių ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, per improvizacinio pobūdžio vaidybą kartu su bendraamžiais.
--	--	--

KŪRYBIŠKAI BESIMOKANTIS		
GEBĖJIMAS ŽAISTI pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas	Dalyvauja laisvuose žaidimuose, kuriuose tyrinėja naujus žaislus. Imituoja suaugusiųjų veiksmus, pvz., žaidžia „maisto gaminimą“. Žaidžia slėpynių žaidimus su daiktais ir žmonėmis. Vaikai iki 3 metų, žaisdami su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdami, minkydami, stebėdami

laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	veiksmus žaidžia vieną išsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinį ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. <u>(Išimokymų amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes. Vaikų erdvinė raiška lavėja jiems spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis. Konstruoja paprastas struktūras iš kaladėlių. Eksperimentuoja su skirtingomis medžiagomis žaidimo metu (smėlis, vanduo). Žaidžia su minkštais žaislais ir juos apkabina, nešioja. Dalyvauja veiklose, kuriose reikia sukurti žaidimo taisykles. Stebi ir mokosi žaisti kartu su kitais vaikais. Dalyvauja judriuosiuose žaidimuose su kamuoliais ir kitais objektais. Dalyvauja vaidmenų žaidimuose, kur imituoja šeimos gyvenimą. Mokosi žaisti poroje su kitu vaiku, dalintis žaislais. Atpažįsta ir bando naudoti paprastas žaidimo taisykles. Žaidžia su veiksmų sekų žaislais (pvz., dėlionės). Dalyvauja muzikinėse veiklose, kuriose groja paprastais instrumentais. Žaidžia vaizduotės žaidimus, kuriuose susikuria savo istorijas.
	4-6 metų	
	Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje), išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvaroko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Kuria naratyvinių išplėtotų žaidimų ilgalaikių siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių dalyvaudamas kolektyviniuose	Dalyvauja sudėtingesniuose vaidmenų žaidimuose (pvz., „gydytojas“, „parduotuvė“). Mokosi kurti savo žaidimų taisykles ir jų laikytis. Dalyvauja komandiniuose žaidimuose, kuriuose reikia bendradarbiauti. Kuria naujus žaidimų scenarijus su draugais. Eksperimentuoja su skirtingais žaidimų būdais ir veiklomis. Mokosi laikytis žaidimų taisyklių ir paaiškinti jas kitiems. Dalyvauja kūrybiniuose žaidimuose su rankdarbiais. Žaidžia loginius žaidimus, kuriuose reikia rasti sprendimus. Dalyvauja pasakojimų kūrimo žaidimuose, kuriuose plėtoja siužetą. 3–6 metų vaikai modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis: lipdydami skirtingų formų objektus, konstruodami erdvinis objektus iš skirtingų

	sportiniuose, judriuosiuose ir didaktiniuose žaidimuose. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	medžiagų. Kuria ir konstruoja didesnius projektus iš kaladėlių ar kitų medžiagų. Mokosi planuoti žaidimą iš anksto ir numatyti jo eigą. Žaidžia stalo žaidimus, kurie skatina strateginį mąstymą. Dalyvauja interaktyviuose judriuosiuose žaidimuose su taisyklėmis. Kuria ir pritaiko žaidimus įvairioms erdvėms (viduje, lauke). Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika.
--	--	---

KŪRYBIŠKAI BESIMOKANTIS		
KŪRYBIŠKUMAS pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	1-3 metų	
	Pateikiami tik 3 žingsnio pasiekimai Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Naudoja įvairias priemones (pvz., akmenukus, lapus) kūrybai. Eksperimentuoja su įvairiais dažais ir jų deriniais. Kuria paprastus pasakojimus apie savo piešinius. Imituoja gyvūnus ir jų skleidžiamus garsus. Dalyvauja vaidmenų žaidimuose su lėlėmis ar figūrėlėmis. Kuria paprastas daineles ir ritmus. Dalyvauja veiklose, kuriose keičia daiktų paskirtį, pvz., dėžutė tampa namu. Žaidžia su įvairiais garsais ir kuria savas melodijas. Dalyvauja fantaziniuose žaidimuose, kur sugalvoja veikėjus. Naudoja rankas ir pėdas piešimui ar spaudams. Dalyvauja veiklose, kuriose eksperimentuoja su skirtingomis tekstūromis. Imituoja skirtingas emocijas per vaidybą ar piešimą.

4-6 metų	
Pateikiami tik 5 / 6 žingsnių apjungti pasiekimai Autentišką pasaulio matymą išreiškia įvairiais būdais, keičia, pertvarko savo kūrybines idėjas, siūlo kelis jų variantus. Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį. Pasakoja apie tai, ką sukūrė, apie pasirinktus kūrybos būdus, medžiagas, priemones. Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. <u>(Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas)</u>	Dalyvauja kūrybinėse dirbtuvėse, kur eksperimentuoja. Kuria improvizuotus pasakojimus su draugais. Dalyvauja užduotyse, kuriose reikia rasti skirtingus problemų sprendimus. Išbando skirtingus būdus kurti muziką, piešti ar lipdyti. Dalyvauja veiklose, kur skatinamas naujų idėjų kūrimas. Kuria savo pasakas ir jas iliustruoja. Dalyvauja žaidimuose, kurie skatina nestandartinį mąstymą. Mokosi rasti daugiau nei vieną būdą atlikti užduotį. Dalyvauja projektinėse veiklose, kur reikia kurti bendrus sprendimus su kitais. Naudoja skirtingas medžiagas netradiciniams meno kūriniams. Imituoja istorijas per kūno judesius. Eksperimentuoja su skirtingais spalvų, garsų ar formų deriniais. Dalyvauja kūrybinių problemų sprendimo žaidimuose. Mokosi išsakyti savo idėjas ir pagrįsti savo kūrybinius sprendimus. Dalyvauja fantaziniuose žaidimuose, kur sukuria savo pasaulius ar taisykles.

VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA IR TĘSTINUMAS

Ugdymo pažangos ir pasiekimų stebėseną – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) pasiekimus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas.

Pasiekimų ir pažangos stebėsenos ir dokumentavimo procesas padeda mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymosi skirtybes, poreikius, spartų peršokimą į aukštesnį ar užsibuvimą tame pačiame pasiekimų žingsnyje ir sudaryti sąlygas bendrame ugdymosi procese kiekvienam siekti geriausių asmeninių rezultatų.

Vaiko pasiekimai ir pažanga fiksuojama naudojantis, Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priede pateiktu Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu, kuriame išdėstyta aštuoniolika ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais. Vaiko pasiekimai ir pažanga dokumentuojama nuolat, o apibendrinama tris kartus metuose: spalio ir gegužės mėnesį, tarpinis atliekamas vasario mėnesį. Duomenys fiksuojami ir

apibendrinami elektroniniame dienynė „Mūsų darželis“, pateikiami aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti.

Informacija apie vaiko pasiekimus pateikiama ugdytinių tėvams, globėjams individualių pokalbių metu mokslo metų pradžioje, pabaigoje ir pagal poreikį. Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų. Jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.

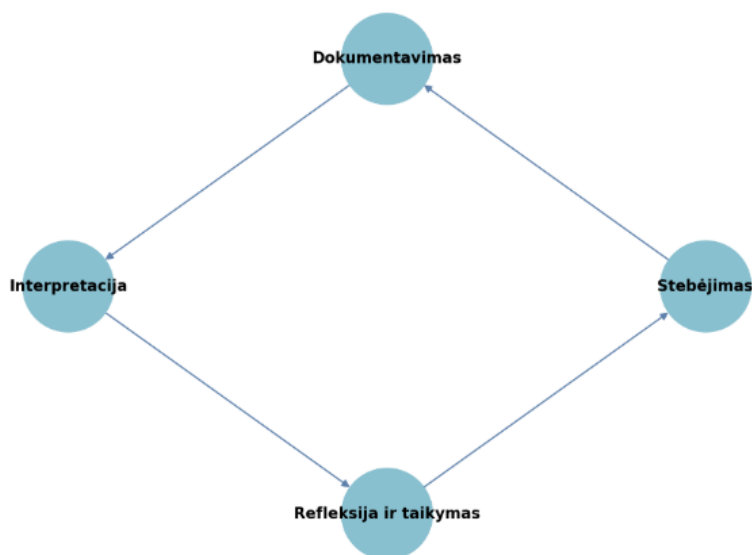
1. **Stebėjimas** – mokytojas fiksuoja vaiko veiklą, elgesį, emocijas bei ugdymosi procesą natūralioje aplinkoje. Fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus su kuriais susiduria vaikas.

2. **Dokumentavimas** – surinkta informacija įrašoma įvairiais būdais (užrašai, nuotraukos, vaizdo įrašai, vaikų darbai ir kt). Keliami į el. dienyną „Mūsų darželis“, vaiko pasiekimų aplanką ar kitą skaitmeninę laikmeną.

3. **Interpretacija** – analizuojami surinkti duomenys, aptariami vaiko pasiekimai, pažanga ir iššūkiai.

4. **Refleksija ir taikymas** – remiantis išvadomis, pagal poreikį koreguojamas ugdymo procesas, planuojamos naujos strategijos, dalijamasi įžvalgomis su kolegomis ir tėvais.

Šis procesas yra cikliškas – refleksijos pagrindu mokytojas grįžta prie stebėjimo (5 pav.).

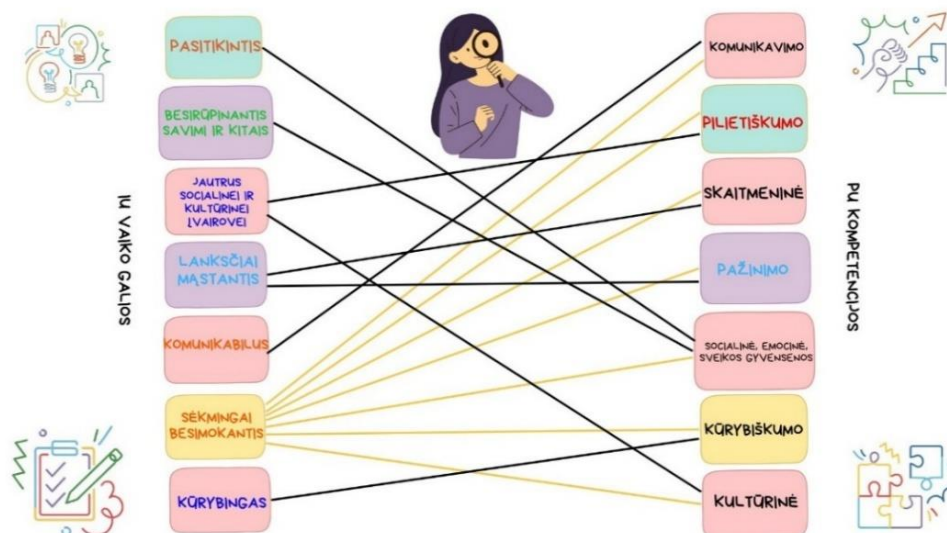

5 pav. Vaiko pasiekimų ir pažangos stebėsenos etapai.

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimus ir pažangą mokytojai dokumentuoja ir analizuoja kartu su pagalbos vaikui specialistais. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymas planuojamas ir pasiekimų stebėseną vykdoma pagal Vaiko gerovės komisijos ir(ar) PPT siūlomą ugdymo(si) programą (bendrąją, pritaikytą ar individualią).

Visi vaiko pažangos ir pasiekimų duomenys, susiję su vaiko pažanga ir pasiekimais, kaupiami ir saugomi vaiko pasiekimų aplanke. Pasiekimų aplankas gali būti sudaromas kaip segtuvas, albumas. Į pasiekimų aplanką dedami tie įrodymai, kurie apie vaiko žinias ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas pasako ką nors nauja. Renkant vaikų pasiekimų įrodymus būtina atrasti esminius vaiko pasiekimų požymius ir juos fiksuoti. Tai gali būti vaiko dailės ir kiti darbeliai, įdomesnės jo mintys, samprotavimai, žodinė kūryba, veiklos nuotraukos, rašytinės kalbos pavyzdžiai, tėvų pastebėjimai ir kt. Įrodymai į aplanką gali būti atrenkami ir kartu su vaiku aptariant kas jam labiausiai pasisekė per tam tikrą laiką, tai padeda vaikui įsivertinti savo pastangas.

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis. Ikimokyklinis ugdymas yra orientuotas į bendrąsias vaiko galias, o priešmokyklinis ugdymas stiprina ir konkrečias kompetencijas, būtinąs pasiruošimui mokyklai (6 pav.).

6 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermę bei tęstinumas